

Концепція побудови комплексної системи Національного банку України

Вихідна ситуація

Розвиток і впровадження інформаційних технологій за останні десятиріччя у сфері діяльності Національного банку України (далі – НБУ) здійснювались за децентралізованим принципом, завданням якого було вирішення локальних завдань окремих підрозділів щодо автоматизації бізнес-процесів. В результаті, в НБУ, деяких його структурних одиницях та філіях було впроваджено низку систем електронного документообігу (далі – СЕД) та інших інформаційних систем, що успішно здійснюють покладені на них функції, забезпечують ефективне виконання процесів відповідних структурних одиниць.

Проте сучасний стан інформаційних технологій та вектор розвитку держави у рамках впровадження технологій електронного урядування й управління вимагають переходу на якісно новий рівень. Поточна інфраструктура СЕД НБУ не дозволяє вирішувати низку стратегічних завдань, серед яких: електронний документообіг та обмін документами в електронній формі; безумовне використання електронного цифрового підпису (далі – ЕЦП), тощо. Наявні у НБУ СЕД не забезпечують можливість обмінюватися електронними документами між НБУ та банками, так як державні та комерційні банки або мають відмінні від впровадженої в НБУ СЕД, або не мають їх взагалі.

Підвищення ефективності роботи НБУ потребує вирішення насамперед наступних проблем:

- Використання у внутрішньому документообігу електронних документів, що не мають повної юридичної значимості.
- Відсутність можливості обмінюватися електронними документами між СЕД НБУ та його філіями та банками й, як наслідок, використання паперових документів у зовнішньому документообігу.
- Використання незахищених каналів передачі даних (електронної пошти) для службового листування.
- Відсутність можливості використання ЕЦП різних акредитованих центрів сертифікації ключів (далі – АЦСК).

Відповідно, необхідним є створення рішення, що відповідає сучасним вимогам; формує єдиний інформаційний простір для забезпечення обміну електронними документами та інформацією між НБУ, його філіями та державними/комерційними банками в режимі 24/7/365; забезпечує завершений життєвий цикл обігу інформації та мінімізує використання «паперової інформації».

Концепція вирішення завдання

З метою вирішення зазначених завдань, пропонується впровадження програмного комплексу, що забезпечить:

- Використання засобів ЕЦП у внутрішньому та зовнішньому електронному документообігу (внутрішній ЕЦП та політики підписання).
- Створення єдиного інформаційного простору для забезпечення обміну електронними документами та інформацією між НБУ, його філіями та банками.
- Використання захищених каналів передачі інформації при обміні електронними документами.
- Можливість використання у роботі систем ЕЦП будь-яких АЦСК України.

Структура комплексу систем, що пропонується, наведена на Рис. 1 та включає наступні системи та рішення:

- Розширення пакету Microsoft Office для роботи з електронними документами.
- Система електронної взаємодії електронних документообігів.
- Спеціалізований засіб криптографічного захисту даних, що передаються за протоколом HTTP(S).
- Спеціалізований програмний засіб, що забезпечує підтримку ЕЦП різних АЦСК.

Рисунок 1 Схема комплексу систем

Розширення пакету Microsoft Office для роботи з електронними документами

Службовий, адміністративний документообіг та діловодство, що базується на використанні таких поширених редакторів, як MS Word та MS Excel, можна повністю перевести в електронну форму із наданням документам юридичної значимості шляхом використання комп'ютерної програми «**Розширення пакету Microsoft Office для роботи з електронними документами**». Юридична значимість досягається завдяки використанню електронного цифрового підпису та політик (правил) підписання, які налаштовуються на відомчий порядок підготовки документів. Політиками підписання регулюються такі процеси, як накладання на документ декількох підписів, візування проектів документів, ознайомлення з наказами підпис та інші.

Компоненти програми можуть бути інтегровані у відомчі інформаційні системи, що надає змогу створювати і підписувати документи в форматі MS Word та MS Excel в рамках таких систем.

Детальну інформацію про «Розширення пакету Microsoft Office для роботи з електронними документами» можливо отримати за [посиланням](#).

Система електронної взаємодії електронних документообігів

З метою забезпечення організації швидкого обміну документами в електронному вигляді між НБУ та державними або комерційними банками, а також територіально-віддаленими структурними підрозділами та одиницями НБУ, філіями НБУ у регіонах – учасниками процесів НБУ, пропонується створення єдиного інформаційного простору шляхом впровадження рішення для організації зовнішнього документообігу засобами **Системи електронної взаємодії електронних документообігів (далі – СЕВЕД)**.

Система забезпечить автоматизацію наступних бізнес-процесів НБУ, що на даний момент здійснюються за допомогою паперових документів або електронної пошти:

- Інформування банків про прийняття нормативних документів, а саме: інструкцій та постанов НБУ.
- Інформування банків про зміни у нормативних документах НБУ.
- Інформування банків про зміни у готівково-грошовому обігу.

- Надсилання листів-розпоряджень про надання НБУ необхідних документів, інформації, або роз'яснень.
- Отримання від банків відповіді на листи-розпорядження НБУ.
- Отримання від банків статистичних звітів по роботі.
- Погодження НБУ кандидатур на керівні посади банків.
- Погодження НБУ змін у організаційній структурі банків.
- Погодження НБУ можливості розширення ліцензії для банків.
- Тощо.

Крім швидкого обміну документами в електронному вигляді, СЕВЕД забезпечить:

- Гарантовану доставку електронних документів та фіксацію факту їх отримання.
- Використання ЕЦП для ідентифікації відправника та отримувача електронного документа.
- Контроль руху електронних документів між суб'єктами.
- Швидкий пошук електронних документів, якими обмінюються НБУ, філії та банки.
- Зовнішнє погодження проєктів будь-яких документів.
- Підготовка відпрацьованих електронних документів до архівного збереження.
- Знищення електронних документів, що не підлягають збереженню.
- Формування та друк звітності по роботі системи.
- Інтеграція з СЕД та іншими інформаційними системами.

Для підтримки процесів обміну документами в електронній формі з міністерствами та органами місцевого самоврядування пропонується інтеграція **Системи електронної взаємодії електронних документообігів з Системою електронної взаємодії органів виконавчої влади.**

Детальну інформацію про СЕВЕД можливо отримати за [посиланням](#).

Спеціалізований засіб криптографічного захисту даних, що передаються за протоколом HTTP(S)

З метою забезпечення захисту інформації, шляхом побудови захищеного каналу передачі інформації при телекомунікаційному обміні за протоколом HTTP(S) між клієнтським програмним забезпеченням, представленим Інтернет-браузером, і WEB-сервером системи,

пропонується використання **спеціалізованого засобу криптографічного захисту даних, що передаються за протоколом НТТР(S)**. Відповідний засіб має висновок Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Детальну інформацію про спеціалізований засіб криптографічного захисту даних, що передаються за протоколом НТТР(S), можливо отримати за [посиланням](#).

Спеціалізований програмний засіб, що забезпечує підтримку ЕЦП різних АЦСК

На даний час в Україні на ринку послуг в області ЕЦП питання нормативного врегулювання вимог до форматів та структури ЕЦП вирішено не повністю. З огляду на це, пропонується використання спеціалізованого програмного засобу, що забезпечить підтримку ЕЦП якомога широкого кола АЦСК та буде мати здатність до розширення переліку підтримуваних АЦСК на основі єдиного інтерфейсу доступу.

Детальну інформацію про спеціалізований програмний засіб, що забезпечує підтримку ЕЦП різних АЦСК, можливо отримати за [посиланням](#).